

Title of Mss.: SARAN SANGHIT 71
Language : SANS
No. of Folios : 21
Materials : P P ✓
Conservation : Preventive/Curative
Performed by KKHL, MCC: GU
National Mission for manuscripts,
New Delhi ,
Date : 29.10.06 (2)

তস্মৈ বাহু; মমৈবাসৌ স এবাহুমিতি বিধি। ভক্তবশ্চৈব হু; স্যাত সার্বনাভ্যাসনাকৃতঃ॥

শব্দে সংহিতা

শব্দে সংহিতা ভক্ত / সংস্কৃত
/ ভক্তবশ্চ / paper /
১-২১ পাত / অক্ষয়
after 21 folios some missing
স্ৰোত ৩৩.৫ cm X ১৬ cm.
সংস্কৃত ভক্ত
Chidananda Goswami
KKHL MRC Catalogue

বৈষ্ণব বৈষ্ণব যাদেদি মুক্তোশোচনকারী।
কি; পুনঃ শ্রদ্ধা যুক্তো নান্ন কার্য বিচারনা।

श्रीकृष्णाय नमः ॥ नावाय नमः ॥ नवकेवन बोधम् ॥ देवीं सबद्धीं व्याप्तं ततो जयमुदीवये ॥
नमामते देवपदा विन्दुं प्रसन्नतागोपसमात्मनः ॥ यन्मूलकेताय तयोः सुखोऽसौ सुखं दुःखं
वहिकृष्णमिति ॥ अथोवकीयं सुनवगलकुं जिह्वां अथापाययदप्यामावीं ॥ नेडेतात्वात् ततो
न्युक्त्वाद्यालुसकं रजेम् ॥ अज्ज्ञानं वा सुयुं सुकलादमसकं कामनाकं वृत्तं ॥ ज्ञानानन्दार्थि
सकौ उमवस विनसं सिद्धिं सुपूर्वचन्द्रं ॥ वृज्ज्ञाने उप्रनाम् सिद्धवनवनवडीमकम्मां प्रामिं
वाप्यां वन्दे म्हातुं सुभवुं सुमत्तुं अकदाशां सिद्धौ ॥ आदिं सुप्रवक्तुं मि सुकलसुखं सुम् ॥
सुकसेवां विना सुम् ॥ ज्ञानं नेव उवेकं च ॥ कते ज्ञानां कुतो भुक्तिवित्तिसां सुनिमित्तं ॥ उम् ॥

गुरुः प्राणो जित्वा सुश्रेयसु उभयं । सावेनावेचनिष्ठात्पुत्रस्य सुश्रेयसाय ॥ महाकुलस्य सुश्रेयसाय
सर्वयत्नेषु ही क्रियते । अत्र सुश्रेयसाय च गुरुः स्याद्वैश्वरः ॥ शक्रवत्तु निष्ठात्पुत्रस्य निष्ठात्पुत्रस्यैव हि ।
श्रमसु सुश्रमफलं दुर्वेषु मिथु ब्रह्मणः । वपुःशान्तिज्ञानतोयागयत्नादिपुत्राः । उग्रवदुक्ति
ग्रीनाश्च मन्युर्षेः प्रशस्यते यथा । श्रीमद्भागवतोऽर्चयिष्ये विषयेऽपि यद्दीयते भवेत् । शौक्येऽथ वदुक्ति
उपदेष्टुं यथावत् भवेत् । भाजनमपि शास्त्रविशुद्धयः श्रेष्ठो गुरुः कथ्यते । वेदान्तदिकवेदवेगानि
उग्रवदुक्तिविहीनः प्रशस्तः । कथ्येति उग्रवदुक्ति यस्यावाचिप्रवृत्ते । उग्रकथाश्रवणकर्मोऽथुर्वीश्वरदर्मने ।
शिवसुवन्दने यस्या उग्रवदुक्तिमादिषु । उग्रैः सम्पन्निते नार्हो जिह्वायस्य प्रवृत्ते । एवमु सर्ववदुक्ति

उत्सवतुङ्ग उमः श्लोक उक्त इति निश्चिती ॥ २० ॥ उदा बह्नुमो जवाः कामनो जादयश्च ये । चेत एतेषां विद्वद्भिः सुतः
सर्वे प्रसीदति ॥ २० ॥ एवम् प्रसन्न मनसो जगत्तुङ्गि योगतः । उत वत्तु विज्ञानं सुतुङ्गमश्नुजायते ॥ २० ॥ विद्वत्
हृदयं प्रसिद्धिद्वयेतेषां सयाः । श्रुतियुतेषां कर्मानि दर्शयन् एवात्तु कश्चिद् ॥ वेदोद्देशितयद्मन् श्वे च होषणे
वापि । देवा ए जातुते मानीनां कलो सुद्विः सवास्तुया ॥ मया श्लोकेन देवमश्नुयद्मन् विद्ये जातुते ॥
तावद्दोषितो विज्ञेया नश्च उदिवयो वापि । गायत्रा च विद्यातुङ्ग सत्तुङ्ग उदिवयो कश्चिद् ॥ मया श्लोकेन
चक्षे नश्चात्तु वृत्तात्तु वापि शिवा ॥ वेद्यादं सर्ववर्षानां विद्विः सवास्तुया ॥ मया श्लोकेन
विज्ञेया वापि कश्चिद् वृत्तकान्ततः । मया श्लोकेन सत्तुङ्ग उदिवयो कश्चिद् ॥ मया श्लोकेन
उदिवयो सत्तुङ्ग उदिवयो ॥ मया श्लोकेन सत्तुङ्ग उदिवयो कश्चिद् ॥ मया श्लोकेन

(२० विद्वद्भिः सुतः)

येह्यादिबतिं समप्रव रिबेवलं १२१ ॥ कर्मसुशानवगस्यनाथोथायोनकनदाते ॥ नाथसुर्विस्मेकाशुसुकासो
माधयारिभूतः १२२ ॥ कामसुनेन्द्रिषपीतिनाडोहीकेथयावता ॥ जीवस्यतत्रुजिज्ञासानाथोयस्मैरकस्मादिभु ॥
१२३ ॥ वृद्धित्तत्रुविदुक्तुं यज्जानकमदयः ॥ वस्त्रेतिनवभास्त्रेतिडगवानिति नव्युते ॥ १२४ ॥ तच्छुद्धिनाभूनयो
ज्ञानवेवाग्ययुक्त्या नैस्युत्याम्नि चामानं प्रत्याश्रुतग्रहीतया ॥ १२५ ॥ अतः सुं डिदिदुश्रेष्ठावनीशमविडगमः ॥
अनुष्ठितसुर्विस्मस्य सुं सादिहृविशेषनं ॥ १२६ ॥ तस्मादेकेन मनसा भगवान्माधुतां पाति ॥ श्रोतव्यः कीडितव्यश्च
स्युयः सुजुष्ट निगुहा ॥ १२७ ॥ यदुर्व्याजिना युजाः कस्मात्प्रतिनिवक्तुं ॥ हिन्दुतिवोविदुसुसुयोन कुर्यात् कथावति ॥ १२८ ॥
शुक्लसोः साद्वानसु वासुदेवकथाकथिः ॥ श्याम्भुदेवेवया विद्वाः पुन्यतीर्थनिसेवनाए ॥ १२९ ॥ शर्तुतां प्रकथाः
कथिः पुन्यशवनी कीडिनः ॥ सुदुःशो सुद्वानि विविनोति सुहृदतां ॥ १३० ॥ नक्षत्रायेषु तद्देशु निगुं जागवतामेवया ॥

মাচৰে কেবল বাৰ্ষিক্য বৰ্ত্তমান কৰো যুগে । পাত্তন বৰ কে মোৰা যুগ ভেদে নিহাৰিত ॥ পোশাচাদি
 কুলে জাতা প্ৰাক্ হেহাশ বৰ্ত্তনে । বহু বৃক্ষাশ মা কৰ্য্য তাহা লক্ষণে সাৰ্থতা ॥ তেপা প্ৰকৰণে দৃষ্টি
 বালকন্যাং বিধীষিকা । ওয়া দ্বাশযতে দেবা কুল কোচৰ আনৰো ॥ লক্ষণে মা ॥ = সিদ্ধি হুই কেণে
 শূণ্ডাকৰ্ত্তনা অকা, গজকৰ্ম্ম কৰ্ত্তি কৰো, শূণ্ডা অৰ্ঘ্য কৰণে, গজাৰ বাদনে আদৰ্শা, ষড়
 শূণ্ডাৰ বিমিত্ত কৰে, কাৰ্দ্দিশং গজা মা, দ্বাদশ হুই গৰ্ভে, মেক হুই মাৰ্গ নি জেয়া ॥ অৰ্দ্দ হুই
 পাৰ্শ্বীতে হুই গান্, শূণ্ডা অৰ্ঘ্য নিম্, কামা পুৰা মা হুই, অমো মা কুৰ্ণীতে কায়া ॥
 অম স্থানে স্ত্ৰী গান্ পোকান অৰ্ঘ্যে তে ওষ ম শুকটম । ওষ মা অমা দিল্ল যক্ষ বাৰণে চাৰি বিড়ক ॥ কতে শূৰ্ণ মান বাৰ্ষিক্য
 অন্যাশি গুৰু বিবচ । দ্বাদশে মতম লিখিত বেৰাগ্যা দি গুৰু গুৰে ॥ বেতাপাং সৌত মোৰ্ষী শূৰ্ণাশী গৰু নিত্ৰাশ ॥

निम्नस्थाने श्वेतप्रगल्भा वा उष्णमण्डले । योषितां मानि श्राद्धिः श्राए दुष्कृमास्य उवेर वाच ॥ श्रयभुए मादने क्रात्रि
श्राद्धिः श्रिगिर्वियते । दादशादे विश्राद्धिः श्राए कर्णो मवासवः उष्णः ॥ अकृमाए दुष्कृमानिनां श्राद्धिः चैव कथयन्
श्रयः अमदुवे येवे वषा रेगिवानि दिशे ॥ अजातकृत लोकानां कर्णो श्राद्धिः विवियते । देवदेवा विनिभूजो श्रय
भुए मादने वाच ॥ मातृश्रयदिशे उष्णो जगतीं श्राद्धिः कथा गता भुजो श्रयो सता श्रिन कृष्णः सु अमाचरे ॥
मान्द्रायन श्रयः कुर्याच्छिन्ने देन श्राद्धिः । मातृश्रयः अमे चैव आश्रुज्जिनदशनम् ॥ अजातानां श्रयो यो गच्छे
कुर्यात्मान्द्रायनदयः । दक्षिणो मण्डलः दद्याच्छ्राद्धिः मवासवो वीर ॥ शिरोदाशन अमाकुर्यात्मातृश्राद्धिः
अजातम् । अकृमातृश्रयः श्रयो चैव आश्रुज्जिनदशनम् ॥ मातृश्रयः अमाकुर्यात्मातृश्राद्धिः
श्राद्धयः श्राद्धिनां नद्या श्राद्धे नाश्रु अश्रयः ॥ दामरे अमरे वापि दुर्गिरे वा जूनश्रयः । वान्द्रि श्राद्धे उष्णो
श्राद्धयः श्राद्धिनां नद्या श्राद्धे नाश्रु अश्रयः ॥ मातृश्रयः अमाकुर्यात्मातृश्राद्धिः । श्राद्धयः श्राद्धिनां नद्या श्राद्धे नाश्रु अश्रयः ॥

20

विद्विद्वत्सकृतेकेन... (विद्वि गोश्रीअंजांनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा
 १॥१॥१॥१॥ कुंअंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा (दिनेअंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा
 १॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥
 दिनदये (अंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥
 आदुआअंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥
 अंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥
 अंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥
 अंनडवडुअमअंजावदवेहामअंजा ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥ ११॥१॥१॥१॥

{ वनमाला उद्गी शीकामवेनु उद्गी } २

वन्नवीहमिहं सुतं । वेमाद्वयं समायुक्तं कुण्डलीनरकुण्डलीः । कुण्डलीद्वयसंयुक्ता आकाशवृक्षयविस्रं । नक्ष
देवमयं वन्नं नक्षत्रं तन्मयं तथा । वामभागे च या वेमा वृक्षं वेमा समन्विता । दक्षभागे च यं विन्दुः सहा
विषुसमन्विता । तथैव क्रुदसंयुक्ता सिद्धे वा सिद्धिं वृक्षं वामशक्तिः समन्विता । दक्ष
भागे सिद्धो विषुसंवेष्टा विषुसंयुक्तः । अर्धशुने सिद्धो क्रुदो बोधि विन्दुसमन्विता । दक्षवेमा उद्वेगा
दक्षवसु सिद्धिः सहा । मर्त्यशुने तथा देवः अर्धव्यापि सहा शिवः । उद्वेगा तथा देवी गुरुकला अवेष्टी ।
अकला वामवेमा अष्टाक्षरा च दक्षवेष्टिः । हलिता कुलशङ्खा अर्धवेमा मनोबन्धः । विष्णुपत्न्यं शङ्खा
मङ्गा माङ्गा अवेष्टी । नक्षत्राय शुभे नक्षत्रं आत्मा दिनाक्षं पूर्ववत् । दक्षभागे च या वेमा कुण्डलीनरदेवता ।
वेमाया मर्त्यशुनेषु अर्धव्यापि नरः शिवः । अशिवः नरमो योगे नरम वृक्ष उच्यते । आकाशं व्याप्य

চাৰ্কাই আদিকাৰী চৰ্কাই আকাৰক যতং হবিবীজনাং বনমুত্তমং । অসুৰ্য্যানং স্রবজ্জ্যামি যথা ব্যাধা
লভ্যে ফলম্ । " দ্বিজ্ঞানং সশিবজ্ঞানং মহাসম্বন্ধতমভাং । সিতবস্ত্রমবিবীনাং মেল্যমজ্ঞানং মামিনীং । সিদ্ধুৰ
তিমবেগে দিক্ষামজ্ঞানান্তিতমোচনাং । বন্দনং বনুৰাণাং বনুৰাণাং বিশোভিতাং । ব্যাধেবং আৰ্যকশ্ৰেষ্ঠশিবং
শক্তিমেমোভবে ॥ ১১ ॥ ১১ ॥ মনুতমুত্তমং স্রবজ্জ্যামি ইবাবসু যথোচিতং । কুণ্ডলীমৰ্য্যবেমাচৈর্দেবেমাভবতি ।
অৰ্যোবেমাচযা দেবী বস্ময়া বিষ্ণু শ্ৰীকৃষ্ণীতঃ । কুদন্তমুত্তমং স্রিত দেবী অৰ্যোবেমাশু পাৰ্বতী । উর্দেবেমা দ্বৰাৰোহে
অৰ্যোবেমা বৰিষ্মিয়ে । অশ্ৰুতমন্ত্ৰণামাচ্ছিতা হিব বনিনী । অৰ্যোবেমা দ্বৰাৰোহে উর্দেবেমা বৰিষ্মিয়ে ।
সৰ্বান্যাম্ভাসাং উত্তমাং অশ্ৰুতিমত্তং অহা । মায়াযা উর্দেবেমাশু সামান্যমবকুণ্ডলীঃ । য়ানং মনু বৰাৰোহে
যথা ব্যাধা লভ্যে ফলম্ । " বৈষ্ণবী বিষ্ণু শ্ৰীকৃষ্ণাং নখনং যজ্ঞিতাং । স্বাশচন্দ্রসমাভাষাং কুটীলানক

8

मरुनाथासं वक्रहातेः सावनिहृत् । स्थानमभ्याप्रवक्रामिआवधानाववाषयः । घ्रातवाहित्यसंक्रमा
 चतुर्वापुसमावृताम् । मेनमेनमकुनसभ्याकनयनपयविवाहीताम् । नानाकटाङ्कसंयुक्ताम्
 ब्रह्मादिपाविष्णुजिताम् । शिन्दुबतिलवादिष्टामकुनार्कितलोचनाम् । कन्दर्पतिलवेषधनुषावाव
 क्लेशतापाविमोडिताम् । कन्दर्पवेषवरावरेष्ठनकुन्दनमोडिताम् । शुक्रेणशुकपाविधानाः पीतवस्त्रा
 उष्यिनीम् । नानावसनमोडोद्दीर्घवेसिः सुभाषिनिः । द्वाविभीवीज्जसदृशदृशानादुत्तिरङ्गमाः ॥
 एव रूति ॥ १ ॥ उवाच शशुतावद्विवर्णय विवाहीताम् । उवाच पवमेमानिआक्रान्तपवमकुण्डलिः । स्थान
 मभ्याप्रवक्रामिआवधानाववाषयः । कृवायावकाशिनुरसदृशाः पवमां कृताः । चतुर्वापुर्ववासोम्याः मशा
 पापप्रनाशीनि । आवकुनयनाः दिव्याः तन्नुहाटककुण्डलाः । प्रफुल्लवहनाः देवीः शिन्दुबतिलवेषकुहलाः

अथुनामं प्रवक्ष्यामि ध्यानं तद्वत् सुलोचने । अकनादिग्रन्थकान्मां चतुर्विंशत् अमन्त्रितां । विनिर्लोचनां चन्द्र
ब्रह्मां मञ्जु कङ्कन मन्त्रितां । विचित्रं भुञ्जते शैशोभितां सारमेण्णविं । अिन्दुवतिलकोदिष्टां मञ्जु
नार्थिते लोचनां । कदम्बकोरकाकावत्सुन मन्त्रितां लोभितां । कन्दर्पवृक्षाकावत्सुन मन्त्रितां ।
मितां मूकमन्त्रितां । बज्रवृक्षाकावत्सुन मन्त्रितां । अिन्दुवतिलकोदिष्टां । ॥ अमिनम्
मामिगनमन्त्रितां । कादिबन्धे मन्त्रितां । ध्यानैवम् । आर्वकप्रेक्षो ज्ञानमृत्फल भान् । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अथुनामं प्रवक्ष्यामी
उक्ते आगम मन्त्रैः ज्ञानं हर्षने मारुतिभ्रव मन्त्रात् । द्वितीयं च चतुर्लः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अथुनामं प्रवक्ष्यामी
वेगवत्तुम् । येन विज्ञानमात्रेण मन्त्रः सिद्धी उतले । चैव च चन्द्रवर्षात् । मायायुञ्ज सुलोचने ।
अथुनामं प्रवक्ष्यामि ध्यानं तद्वत् सुलोचने । मन्त्रं चन्द्रप्रतिवर्षात् । वृक्षां मूकमन्त्रितां । चतुर्विंशत्सुने

द्विमान्मन्त्राविकृताः । द्विमान्मन्त्रानिष्ठादिज्वावभावायेऽशुविः ॥ ७५ ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि षडकार
उद्बुद्धम् । षडकारोपाविचारं श्रीकुण्डलीपत्रदेवताः । शृणुद्यान् प्रवक्ष्यामि षडकारस्य प्रयोगेन । प्रातःवाहित्य
मन्त्राणां चतुर्विंशतिः । शुक्लचन्द्रमिताम्बुशुभाः शुक्लपारिकृताः । शुक्लचन्द्रमूर्तिः देवीः । अशुवतिः
शोडशम् । कर्तव्यविनिर्माणेताः । मन्त्रानिष्ठा लोनाः । कर्तव्यविनिर्माणेताः । कर्तव्यविनिर्माणेताः । कर्तव्यविनिर्माणेताः ।
वकावकाव शुक्लमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः ।
वावावभुः युताः । वक्त्रकन्दकेयुः वक्त्रकन्दकेयुः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि षडकार उद्बुद्धम् ।
षडकारं षडकारं । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः ।
षडकारं षडकारं । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः । मन्त्रमन्त्रमन्त्रानिष्ठाः ।

अद्वादशवार्ष्यां कर्तव्यं विनिर्णयज्ञानं । नानागन्धमनिष्ठादिदत्तं शुकपाविषकृतं । बभ्रुशर्बेः पूषण
शर्बेः शोडितां जुहादिशुबीं । सिन्दुरतिलवोद्विष्ठा मज्जुनाश्वितलोचनां । कन्दर्पवैशुवाकावः फलता
पाविशोडितां ॥६॥ अतः परं प्रवक्ष्यामीदृशं तदुत्तमं । चन्द्रमण्डलमङ्कशां चन्द्रवीरुमयं
प्रियेः । अतः परं प्रवक्ष्यामिद्यां तदुत्तमं शून्ये । महामवतमङ्कशां सुशुबीवर्गितेक्ष्णां
शुभां शुकपाविशानां बभ्रुशर्बविविडाजितां । बभ्रुकुण्डलमण्डलं शुकवदं सुमनोवमां । शुभाविन्दुमङ्कल
जुहाशुभं जुहाशुभं । सिन्दुरतिलवोद्विष्ठा मज्जुनाश्वितलोचनां । कन्दर्पवैशुवाकावः फलतापाविशोडितां ।
कन्दर्पवैशुवाकावः सुमण्डलमङ्कशां ॥७॥ अतः परं प्रवक्ष्यामिदृशं तदुत्तमं । उद्वेगैश्चैव उद्वेगै
शक्ति मर्त्यैश्चैव च सुमी । अथोरेभामहेशानि आम्नां परमकुण्डली । माया अवशती आम्नां परमवर्ग

मयि बुद्ध्या धर्मवैशेषिकीणां ॥३॥३॥ अतः परं प्रवक्तव्यं यथावत्प्रमादुत् ॥ येन विज्ञान
मात्रेण ज्ञानस्य फलवाच्यत्वे ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं विज्ञानं तद्वत् शून्यं त्रिषु ॥ "मानसि सुषुप्तौ कर्माणां सुषुप्तौ
गच्छेत्तुतां आदाः ॥ ८३ ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं ब्रह्मोच्छ्रमिन्परां कर्माणां तद्वत्प्रुतां विचित्रकवर्षी
३३ ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं यथावत्प्रमादुत् ॥ कर्माणां सुषुप्तौ विज्ञानं ब्रह्मयादिभिश्चिह्नितं ॥
सिद्धवति तेषां विज्ञानं मनुना कृतं लोचनं ॥ कर्माणां सुषुप्तौ विज्ञानं तद्वत्प्रुतां विचित्रकवर्षी ॥ ३ ॥
शेषकावाव सुषुप्तौ लोचनं ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं विज्ञानं तद्वत्प्रुतां विचित्रकवर्षी ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं
देवीं मशकं कर्मलुनां ॥ विज्ञानं मशकं प्रवक्तव्यं येन सिद्धं तद्वत्प्रुतां विचित्रकवर्षी ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं
नयनं यथावत्प्रुतां ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं विज्ञानं तद्वत्प्रुतां विचित्रकवर्षी ॥ ३ ॥ अतः परं प्रवक्तव्यं

20

विनोमिनीं । सुद्रां सुकपाविधानां पीत वज्रोत्पवीयिनीं । सिद्धुवतिलवोद्विष्टाम् सुनां कृतलोचनां
 कदम्बवोषकाकाव सुनम सुलमोडितां । कदम्बवनुवाणव सुलतापविमोडितां ॥ अतः परं
 प्रवक्ष्यामीदृशवत्तुमुत्तुम् । प्रिष्टुनोप्रिष्टुनं नोत्तुमिमांशुसाहितं सुनु ॥ स्थानमस्या प्रवक्ष्यामि
 येन वक्ष्यमयोऽवे ॥ सुप्रविदुः प्रतिक्रियां स्वजां सुकपाविच्छां । त्रिषकद्वुतिशङ्कशां दृष्टपण्डितं
 विवाञ्जितां । गणासुक्तमयेहावेः शोडितां मोदितानुया । चतुर्द्विजां स्निग्धनां कटाक्षविशिष्टो
 दुष्टां । श्रीनमव्यां कृशाद्विष्टं पीनोश्चुष्टमयोर्विवां । सिद्धुवतिलवोद्विष्टाम् सुनां कृतलोचनां ।
 कदम्बवनुवाणव सुलतापविमोडितां ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि नवावत्तुमुत्तुम् । येन विज्ञान
 मात्नेन नवो वक्ष्यमयोऽवे ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि स्थानतुत्तुं सुलोचने ॥ इति मवक शङ्कशां

त्रिनेत्रांशुनिषेधकां । अिन्दुवतिलकोद्विष्टामञ्जुनाशितलोचनां । कदम्बशेषकाकाशं सुनमसुनलोडितां
चतुर्भुजां प्रवक्ष्यामि । मेलेपु मञ्जनगामिनीं ॥ १ ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि पराशर उवाच ॥ त्रिनेत्रां
शुनिषेधकां प्रवक्ष्यामि । अिन्दुवतिलकोद्विष्टामञ्जुनाशितलोचनां । कदम्बशेषकाकाशं सुनमसुनलोडितां
नायक्या विठारणां । बज्रचन्द्रप्रतिकामां बावाचन्द्रमुनिं पवां । चतुर्भुजां त्रिनेत्रां मञ्जुद्विबहगामिनीं
नायक्या कटाक्षु अयुक्तां वरहाभयवाशिनीं । अिन्दुमलिनतावावां बभ्रुहावविषाजितां । वरुणादिष्टुजितां
देवीं अिन्दुवतिलकोद्विष्टामञ्जुनां । अिन्दुमलिनतावावां पट्टवज्रोडिविनिनीं । कदम्बशेषकाकाशं
सुनमसुनलोडितां । कदम्बशेषकाकाशं अलतापाविशोडितां ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि पराशर उवाच ॥
चतुर्भुजां । नायक्या मया वरुणा नायक्या मया तथाः । अिन्दुमञ्जुना प्रवक्ष्यामि येन मोक्षलवेन वः ।

शुद्धकर्मकेशकाशां चतुर्वर्णां यथां पद्मां । नयनत्रयप्रभं यथां कर्णक विनिर्मोक्षलां । शङ्खकर्मक
केयूरशोभितां विष्णुमूर्तितां । पुनश्चन्द्रभूमीं देवीं द्विजपुत्रविवाहितां । अश्रुतिलवणे
द्विस्तम्भनाम्भितलोचनां । कर्णवन्धुबाणकर्मकपाविशोभितां । कर्णवन्धुबाणकर्मक
मञ्जुलशोभितां ॥ अतः पद्मप्रवक्ष्यामि ध्यानत्रयं सुलोचने । व्याघ्राय वरुणाय शैशवे वरुणाय विष्णु
नारायणे । शङ्खकुण्डलप्रतिपद्मां चतुर्वर्णां यथां । शिलोचनां चन्द्रवर्णां अश्रुतिलवणेक्षुलां ।
कर्णवन्धुबाणकर्मकपाविशोभितां । दिव्यकर्मकानिस्तम्भनाम्भितलोचनां । शङ्खकर्मक
केयूरशोभितां । वाणचन्द्रभूमीं देवीं द्विजपुत्रविवाहितां । अश्रुतिलवणे
द्विस्तम्भनाम्भितलोचनां । अश्रुतिलवणेक्षुलां । व्याघ्राय देव

१) नारायणे । शङ्खकुण्डलप्रतिपद्मां चतुर्वर्णां यथां । शिलोचनां चन्द्रवर्णां अश्रुतिलवणेक्षुलां ।
कर्णवन्धुबाणकर्मकपाविशोभितां । दिव्यकर्मकानिस्तम्भनाम्भितलोचनां । शङ्खकर्मक
केयूरशोभितां । वाणचन्द्रभूमीं देवीं द्विजपुत्रविवाहितां । अश्रुतिलवणेक्षुलां । व्याघ्राय देव

महामायां वक्ष्यन्तं नमोऽर्चयन्तीं । अमृतं कर्षणो देविकं च । वक्ष्यन्तीं च ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि
वकाशं तद्गुणं च । वकाशं प्रिणुनोनेतं प्रिणुनोनेतं । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान
तद्गुणं प्रुनोने । कुशुम कुशुमोऽर्चयन्तीं । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान
विवाजितां । नयनप्रयुक्तं शृङ्गारशतशोऽर्चयन्तीं । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान
वृान् शुकपाविधानां शुकपाविधानां । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान् शुकपाविधानां
अमृतं कर्षणं वेदाङ्गां च । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान् शुकपाविधानां
अर्चयन्तीं । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान् शुकपाविधानां । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान्
अमृतं कर्षणं वेदाङ्गां च । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान् शुकपाविधानां । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान्
अमृतं कर्षणं वेदाङ्गां च । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान् शुकपाविधानां । अतः परं प्रवक्ष्यामि वृान्

२८

शानिनीं । कङ्कामुक्ताविधानां शुभ्रवस्त्राविधिनीं । नानाध्वनसंयुक्तां सद्भाषलानितामृजे ॥ अतश्च
 अवश्यामिमकारवत्तुमुत्तमं । चतुष्टयगनमयं तद्वत् वायुमण्डलमेव च ध्यानमभ्यासप्रवश्यामिजेन
 वृक्षमयोधवे ॥ शुद्धशक्तिशंकाशां चतुर्विधसमाश्रितां । ज्वालाज्वालासंश्लेषुनयनप्रयोजितां
 पित्तं शुक्लपारिवानां नानाध्वनसंश्लेषितां । श्यामयुक्तां सशक्त्याभ्यां सतद्विषदृगांमिनीं ।
 श्वर्नकुम्भसमावकां सुन्दरविवाजितां । सिन्दूरतिलबोदिष्टामङ्गुलीकृतलोचनां । कदम्बवेणु
 वाबभुनमण्डलमोक्षितां । कन्दर्पवृक्षवाक्यद्वेषतापारिवेशितां । तिलशुभ्रजितानां
 श्वर्नगजमुक्तापारिकृतां । अतश्च प्रवश्यामि यथावत्तुमुत्तमं । अग्निमण्डलमर्ष्यं सुमेत-
 त्तुं सुलोचने । ध्यानमभ्यासप्रवश्यामि येन वृक्षमयोधवे । त्रिलोचनां चन्द्रबेभामाग्निज्याति-

সমস্যাং চতুর্বিধাং প্রশ্নায়াং বস্তুমূল্যমিত্যাং । নানা কটাঙ্ক সংযুক্তা ক্রমতাপাৰিশোভিতা ।
 নানা ভবন সংযুক্তা, নানা গন্ধ মনে পিতা । কুটীলানক সংযুক্তা মিন্দুবতিল বোজ্জমাং । বিচিত্র
 ক কৰাৰি বম্যাং গুণমালাপ্য পাৰিকৃতাং । কন্দর্প বনু বাবা ক্রমতাপাৰিশোভিতা । কটাঙ্ক
 বিশিষ্টো যুক্তা ম জুনা ষড় লোচনাং । শূদ্র যন্ত্রো পাৰিধানাং বস্তুমিত্যাং শুম্ভু পদাং । অতঃ পর
 শ্রবণ্যামি বরাবত বস্তুমিত্যাং । যেন বিজ্ঞান মা তেন অব্যমিচ্চি শুম্ভা ভবেৎ । এতং এক যিত
 দেবিত্যান তত্ত্বং শুম্ভু মিত্যাং । স্বর্গঃ পদম্ভু প্ৰতিবাসাং চতুর্বিধাং সমাশ্রিতাং । শূদ্র কুল সংযুক্তা
 মযু বস্তু মাতা হবাং । নানা গন্ধ মনে পিতা নানা ভবন ভষিতা । কটাঙ্ক বিশিষ্টো যুক্তা ক্রমতাপা
 পাৰিশোভিতা । মিন্দুবতিল বোজ্জমাং কুটীলানক শোভিতা । বিশিষ্টো যুক্তা চন্দ্র বোমাং বস্তু

बाका चन्द्रमूर्त्तौ नवां शूद्रां शुकपाविवाणां बडवमोउविनिनीं । नानागणुपुलितामिः
नानाडवनकुवितां । कदम्बोषवरावराशुनद्वयविवाजितां । अतः नवः प्रवक्ष्यामि नवावतुमदुत
नवावस्युचममोदुः आववाणाववावयः । अरुनामप्रवक्ष्यामि वृानतदुः सुलोचने । वृानमात्रेन
ठाकां जिबन्तुः वेन्नवः । हलिताकुनमक्राषाचतुःकापुममनितां । विवोनकुन्दवेभाकठाय
२० हुदाविवाजितां । मिन्दुवतिलवोदीप्तामकुनाकितलोचनां । कन्दपर्वनुकावरावदेपतापविशोडितां
कन्दनवोषवरावराशुनमकुलमोडितां । नानावपुपाविमिः । वरुणविशिरोजलां । अतः नवः
प्रवक्ष्यामि नवावतुमदुतः । कुलिद्वयमं युगावोटीनिष्पुंशवोऽदाः । अमृवृानप्रवक्ष्यामि
ज्जापुामोक्षमापुयाः । ज्जाकुशुममं शशां दाडमीकुशुमोऽमोः । चतुःकुं विनेपार्कवर्ण
मतमं युतां । नानाडवनद्विस्तामिः । सीतां शुकपाविवाणां । अदावोषवरावराशुद्रवमोउविनिनीं ॥

28

मूर्धन्यं मुक्तिं अस्ति ज्ञानं । अतः स ब्रह्मवश्यामि हृत्पुत्रं स ब्रह्मोद्भूतं । ध्यानमभ्यासवश्यामि येन स ब्रह्म
 मयो भवेत् । प्रातः कादित्रयं वगन्त्यां विभक्तिं ललितकृतिं चतुर्भुजां प्रियं कृत्वा कर्तव्यं विनिवेश्युणां
 नानाभङ्गावभुजां । इत्युक्तं चन्द्रमूर्ध्नि स वा । अिषुवति लवणे द्विष्टां चोत्तमानकमोडितां ।
 अतः स ब्रह्मवश्यामि हृत्पुत्रं स ब्रह्मोद्भूतं । यजुर्ज्ञाया सार्वभौहे देवी शिवशक्ति मयो भवेत् ।
 शोचि चन्द्रप्रातिवगन्त्यां शिवम सुम सुउमः । अिषुनः अिषुनो मेतः विहिनिं निष्कलं अदा ।
 अथवा स ब्रह्मवश्यामि हृत्पुत्रं स ब्रह्मोद्भूतं । अथुना अं स ब्रह्मवश्यामि ध्यानं ब्रह्म अनातनं ।
 येन विज्ञानमात्रेण शिवशक्ति मयो भवेत् । नित्यं च स ब्रह्मक मं स्रष्टां हृत्पुत्रं शक्ति विवाजितां
 चतुर्भुजां महामायां नामासु सर्वेषां सुधा । यो मितावशुष्मापुं वाव अस्ति विमोचनं समान्वितां ।

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

21

वेदा वेदोऽसकं मता ॥ वाशुदेवमता इत्यु मतां गार्थितं मुञ्जम् ॥ मतां वा वाहिं
 वेदं सविवा बोधतं नहि ॥ गार्थितं न नो गार्थितं पृथुवां वेदं कृतं मतिः ॥ वेदितं कृतं
 मतिं च आविद्यां प्रथमं कृतं ॥ मतिं विना न कृतं कृतं न कृतं मतिं ॥ वत्सावभावाविति
 मतिं विना न कृतं कृतं ॥ न कृतं न कृतं कृतं कृतं कृतं कृतं ॥ ॥ ॥ ॥ इति च पुराणैः ॥
 मतिं विना न कृतं कृतं ॥ ॥ ॥ ॥ वाशुदेवमतां गार्थितं मतिं ॥ कृतं मतिं गितं
 मतिं विना न कृतं कृतं ॥ कृतं मतिं विना न कृतं कृतं कृतं कृतं ॥ ॥ ॥ ॥
 वाशुदेवमतां गार्थितं ॥ मतिं विना न कृतं कृतं कृतं कृतं कृतं कृतं ॥ ॥ ॥ ॥
 वेदादिमोऽसकं मतां ॥ वाशुदेवमतां गार्थितं मतिं ॥ ॥ ॥ ॥ इति च पुराणैः ॥